

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Undervisningsudvalget
Titel	Svar på samrådsspørgsmål AA og AB
Målgruppe	Undervisningsudvalget
Arrangør	Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 18-20 minutter
Tid og sted	Tirsdag den 23. april 2018, kl. 14.00 , i FT, lokale 2-080.

Disposition

1. Indledning
2. Svar på spørgsmål AA og AB

Samrådsspørgsmål AA

Hvad er ministerens holdning til, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet kræver sanktioner – kollektivt og individuelt – mod elever på Ørestads Gymnasium på baggrund af forløbet under ministerens besøg på gymnasiet, og vil ministeren oplyse, om et sådant krav efter ministerens opfattelse er i overensstemmelse med gymnasiernes ledelsesret? Der henvises til artikel i Jyllands-Posten 28/3-19 ”Styrelse: Ledelsen på Ørestad Gymnasium skal straffe eleverne”, og artikel på pov.international 28/3-19: ”Ministeriets skruetvinge: krav om kollektive sanktioner”.

Samrådsspørgsmål AB

Hvordan og hvor meget har ministeren været involveret i Styrelsen for Undervisning og Kvalitets beslutninger om at kræve sanktioner – kollektivt og individuelt – mod elever på Ørestads Gymnasium på baggrund af forløbet under ministerens besøg på gymnasiet?

1. Indledning

- Jeg vil kaste mig ud i selve talen, for om meget kort tid skal landets gymnasieelever til eksamen. De unge mennesker skal koncentrere sig om at læse op på pensum og forberede sig til en intens tid, hvor de skal vise, hvad de har lært.
- Det gælder også eleverne på Ørestad Gymnasium.
- Den seneste måned har både elever, rektor og jeg selv været i centrum for en sand mediestorm. Og det er voldsomt at være en del af.
- Derfor havde jeg ønsket, at vi kunne give eleverne ro.
- Men I har ønsket det her samråd, og det stiller jeg naturligvis op til.
- Det er alt andet lige også en anledning til at få ryddet nogle misforståelse af vejen og få noget fakta på plads.
- Jeres to spørgsmål handler mest om processen og forløbet omkring styrelsens tilsyn med Ørestad Gymnasium.
- Og det har jeg en del kommentarer til.

- Men inden jeg går i gang med det, er der noget, der er mig meget magtpåliggende at få sagt.
- Jeg vil godt vove den påstand, at ingen af de implicerede havde ønsket sig denne situation – eller det efterspil, der har været.
- Da jeg planlagde besøget på Ørestad Gymnasium og to andre gymnasier, havde jeg ikke i min vildeste fantasi forestillet mig, at det skulle udvikle sig, som det gjorde. Hverken under selve besøget eller ugerne efter i pressen og på de sociale medier.
- Og desværre står vi alle tilbage som tabere i denne her situation.
- Overskriften for mit og Kathrine Lilleørs besøg på Ørestad Gymnasium den 7. marts var demokratisk dannelse – hvor både ytringsfrihed og dialog spiller en central rolle.
- Det er fuldstændig legitimt at være uenige. Med sine forældre, med sine lærere, med sine kammerater – og med politikerne og magthaverne.
- Det er det, der kendetegner et frit, demokratisk samfund: At vi kan sige hinanden midt i mod og ytre vores uenigheder.
- Der er blot én vigtig spilleregul: Det er, at man respekterer den, man er uenig med. Og at man argumenterer.
- Den spilleregul blev desværre ikke overholdt den dag på Ørestad Gymnasium. Vi kan have forskellige opfattelser af detaljerne. Men der blev råbt skældsord. Flere hundrede elever forlod undervisningen, stimlede sammen, buhede og lavede støj.
- Det var ikke muligt at få ørenlyd i den klasse, hvor vi var inviteret til at have en dialog. Ikke på grund af eleverne inde i klassen – men på grund af dem ude på gangen. Man kunne ikke tale normalt sammen.
- Rektor anfører selv i sin redegørelse at forsøgene på at dysse eleverne ned kun havde ”minimal effekt”.
- Da vi stod i lokalet, var larmen og uroen så voldsom, at jeg spurgte rektor, hvordan vi skulle håndtere situationen. Han svarede, at han ikke havde en løsning på situationen. Derfor valgte jeg at afbryde besøget. Og det var meget ærgerligt.

- Og jeg synes, der er noget grundlæggende galt, når ministre eller andre politikere ikke kan komme på besøg på en uddannelsesinstitution uden, at der opstår en situation som denne her.
- Som undervisningsminister er jeg den øverste ansvarlige for alle landets gymnasier. Og jeg skalkunne besøge alle gymnasier. Det skal alle ministre kunne – uanset om de er røde eller blå.
- Det SKAL kunne lade sig gøre i Danmark, og det kan det selvfølgelig også langt de fleste steder. Også selvom vi er uenige. Og også selvom der er beslutninger, man kan være indædt modstander af – hvad enten det er besparelser, fraværsregler eller noget helt tredje.
- Selve hændelsen var ærgerlig. Mere bekymrende har det været at følge en debat, hvor nogle synes at mene, at samtalens sammenbrud var ok – måske endda ønskelig.
- Det, synes jeg, er meget trist, hvis vi kun kan have en sober dialog med dem, vi er *enige* med.
- Gymnasiets rolle er at give unge mennesker viden, kundskaber og udvikle dem fagligt. Men det er ikke kun matematik og franske verber det hele. Gymnasiet er også et sted, hvor man bliver voksen og danner sin karakter, og hvor man lærer at tage ansvar for sine handlinger.
- Det er et sted, hvor dannelse skal være i højsædet. Hvor eleverne lærer at forholde sig kritisk og spørgende til det bestående. Men hvor de også lærer at respektere andre – også dem, de er lodret uenige med.

2. Svar på spørgsmål AA og AB

- Og nu til jeres to spørgsmål, som jeg vil besvare samlet.
- Først og fremmest hviler spørgsmålene på en forkert præmis. I skriver, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har *krævet* sanktioner mod eleverne.
- Det er ganske enkelt *ikke* korrekt.
- Styrelsen har ikke *krævet* sanktioner. De har *pålagt* ledelsen på Ørestad Gymnasium at *revurdere* muligheden for sanktioner.
- Det er en meget væsentlig forskel. Og derfor bygger begge samrådsspørgsmål i udgangspunktet på en forkert præmis.

- Men det understreger sådan set meget godt, at det er vigtigt at få fakta på bordet. Der har været mange beskyldninger og halve sandheder, som er fløjet gennem luften.
- Der er ikke noget i denne sag, jeg ikke vil tale om eller ønsker at få belyst. Og jeg besvarer gerne alle de spørgsmål, I måtte have, så godt som jeg kan.
- Der har været påstande om, at jeg laver spin på denne sag og efterfølgende har ageret kalkuleret. Det er nok i de otte år jeg har været politiker den vildeste anklage, jeg nogensinde er blevet mødt med. For det første så stiller jeg ikke op til det kommende valg, og derfor har jeg ingen som helst interesse i den ene eller den anden udlægning. Og for det andet tror jeg, at alle der kender mig (også politisk) vil vide, at det kunne jeg ikke finde på.
- Jeg har ikke sagt eller skrevet særlig meget om denne sag. Men interessen har været stor. Måske fordi den bliver en stedfortræder-debat om gymnasiernes økonomi. Det vil jeg gerne vende tilbage til.
- Lad os få nogle fakta frem i lyset. Både i forhold til, hvad styrelsens arbejde går ud på – og i forhold til, hvem der har sagt, gjort og bestilt hvad efter hændelsen.
- Hvordan selve hændelsen skal udlægges, kommer der nok aldrig til at være fuld enighed om det.
- Forløbet er beskrevet i diverse redegørelser og i Berlingske og andre medier. Derudover har der været diverse analyser, der har zoomet ind på enkeltelementer – angiveligt med det formål at rejse tvivl om hændelsen.
- Til det kan man sige, at hvis man beder ti mennesker eller flere om at beskrive den samme hændelse, vil det typisk være sådan, at der er en række overlap, men også nogle forskelle. Det betyder ikke, at nogen lyver, mens andre taler sandt – men typisk vil det være sådan, at genfortæller man hændelsen, så genfortæller man den, som man oplevede den. Og oplevelsen kan være forskellig også alt efter, hvor man er henne i rummet.
- Som tilføjelse til det kan jeg oplyse, at både Ørestad Gymnasiums redegørelse og Undervisningsministeriets redegørelse er sendt til Folketinget og dermed offentligt tilgængelige. Og jeg hæfter mig ved, at gymnasiets egen beskrivelse af forløbet overordnet flugter med ministeriets beskrivelse.
- Der eksisterer nogle forskellige videoklip fra den dag. Én blev offentliggjort i medierne meget hurtigt efter besøget.

- Den viste noget af besøget. Så har eleverne offentliggjort noget mere. Det viser stadig ikke hele besøget. Som jeg forstår det, findes der også video som slet ikke er offentliggjort. Jeg har ikke set det.
- Men jeg var til stede på Ørestad Gymnasium den dag. Og hvis nogen faktisk tror, at jeg afbrød besøget, selvom det nemt kunne have været gennemført, kan jeg afsløre, at det ikke var tilfældet.
- Embedsmændene i ministeriet har heller ikke set andre videoer end de offentliggjorte. Men det har været fremme, at mit ministerium efter besøget efterspurgte elevernes optagelser. Det er korrekt. Dette efterspurgte ministeriet i første omgang, fordi der var behov for at klarlægge forløbet.
- Fredag sidst på eftermiddagen – dvs. dagen efter besøget – havde ministeriet imidlertid beskrevet forløbet uden videoerne og besluttede, at det var tilstrækkeligt. Dagen efter meddelte ministeriet gymnasiet, at vi ikke havde behov for video fra besøget.
- Beskrivelsen af forløbet var først og fremmest til intern brug, men blev for en god ordens skyld også sendt til Politiets Efterretningstjeneste til orientering. PET blev orienteret fredag eftermiddag.
- Heller ikke orienteringen af PET er der nogen mystik omkring.
- PET står for den generelle håndtering af ministres sikkerhed.
- Derfor er det standard at orientere PET i tilfælde, hvor det er nødvendigt at afbryde et besøg, fordi ledelsen på gymnasiet ikke havde situationen under kontrol. Man kan sige også om det, at det sker heldigvis meget sjældent omkring mit embede, men det er jo ikke alle ministre, der er i den situation.

- Som bekendt gik Styrelsen for Undervisning og Kvalitet ind i sagen. Og jeg vil gerne viderebringe lidt fakta om styrelsens generelle tilsynsarbejde.
- Det er formelt set undervisningsministeren, der fører tilsyn med de gymnasiale uddannelser og institutioner. Men opgaven er uddelegeret til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.
- Jeg kan som minister til enhver tid trække delegationen tilbage. Men det har jeg ikke gjort – blandt andet fordi jeg mener, at det er sundt og godt med et armslængdeprincip. Så jeg har ladet styrelsen føre tilsyn på normal vis, som de ville gøre i andre sager.

- Styrelsen for Undervisning og Kvalitet fører blandt andet tilsyn med, om skoler og institutioner overholder lovgivningen, om undervisningen er af tilfredsstillende kvalitet, og om pengene bruges forsvarligt.
- Styrelsen kan i sit tilsyn gøre brug af sanktioner over for skoler og institutioner. Sanktioner kan for eksempel være påbud over for en skole eller institution, bortfald af tilskud eller krav om tilbagebetaling af tilskud.
- Styrelsen kan således sanktionere institutionerne, men i udgangspunktet ikke elever eller medarbejdere.
- Der er tre forskellige typer af tilsyn:
- ”Risikobaseret tilsyn”, ”tematisk tilsyn” og ”enkeltsagstilsyn”.
- Det er et enkeltsagstilsyn, der er tale om i den aktuelle sag om besøget på Ørestad Gymnasium.
- Denne type tilsyn sættes i værk, hvis styrelsen får en tilstrækkeligt tungtvejende mistanke om, at en skole eller uddannelsesinstitution overtræder lovgivningen eller på anden måde har væsentlige vanskeligheder.
- Når styrelsen laver et enkeltsagstilsyn, sker det typisk på baggrund af konkrete henvendelser eller oplysninger fra elever, forældre eller andre, der har en generel bekymring for skolen.
- Tilsynssagerne kan handle om institutionens processer og resultater, herunder manglende overholdelse af regler.
- Reglerne kan både være de fælles regler i love og bekendtgørelser, men også lokalt fastsatte regler som fx studie- og ordensreglerne på det pågældende gymnasium.
- Omfanget af enkeltsagstilsyn varierer over tid og mellem uddannelsesområderne, både i forhold til antallet af sager og omfanget af de enkelte sager.
- I medierne – og nu i dagens samrådsspørgsmål – har der været meget fokus på det med at sanktionere – og at styrelsen har *krævet* sanktioner.
- Som før nævnt har styrelsen alene pålagt ledelsen på Ørestad Gymnasium at *revurdere* muligheden for sanktioner samt at udarbejde en handleplan for, hvordan skolen fremadrettet vil arbejde med demokratisk dannelse.
- Men hvis vi ser på det med sanktionerne – ja, så er det ikke så ualmindeligt rundt om på de danske gymnasier.

- Og gymnasiernes ledelse står normalt selv for at træffe afgørelse om sanktioner – helt uden styrelsens indblanding.
- Når det handler om sager om overtrædelse af studie- og ordensreglerne, kan jeg nævne de meget berygtede ”puttemiddage”. De gav anledning til sanktioner fra rektors side på flere gymnasier.
- For eksempel på Rungsted Gymnasium, hvor skolen gik ud og sagde, at de ville bruge både advarsler og bortvisning, hvis eleverne udviser seksuelt krænkende adfærd.
- På Gammel Hellerup Gymnasium har man sanktioneret en konkret invitation til en puttemiddag med en skriftlig advarsel og en udelukkelse fra fester på skolen.
- Og på Slagelse Gymnasium valgte ledelsen at aflyse et ”sidste skoledagsarrangement”, fordi en stor del af eleverne var mødt berusede op på en almindelig skoledag.
- Det er altså almindeligt – på skoler, gymnasier og arbejdspladser for den sags skyld, at der er en eller anden form for konsekvens – eller sanktion – hvis man overtræder reglerne.
- I forhold til den konkrete hændelse på Ørestad Gymnasium – og ikke mindst det efterfølgende forløb, forgik det på følgende måde:
- Mit departement giver oplysninger om besøget på Ørestad mundtligt og anmoder Styrelsen for Undervisning og Kvalitet om at se på sagen og bede gymnasiet om en redegørelse.
- Det er normalt, hvis departementet bliver opmærksom på en sag, som styrelsen i sin egenskab af tilsynsmyndighed bør være opmærksom på.
- Styrelsen vælger at anmode Ørestad Gymnasium om en redegørelse for hændelsesforløbet og for hvilke tiltag, forløbet giver anledning til fremadrettet.
- Styrelsen finder imidlertid ikke den første redegørelse fra gymnasiet tilfredsstillende, fordi den ikke indeholdt en fyldestgørende beskrivelse af forløbet. Derfor anmoder styrelsen om endnu en redegørelse.
- Efter modtagelsen af den anden redegørelse sender styrelsen et brev til Ørestad Gymnasium med pålæg om at revurdere mulighederne for sanktioner – og at udarbejde en handlingsplan.

- Styrelsen og bestyrelsen for Ørestad Gymnasium mødes mandag d. 1. april. Bestyrelsen oplyser, at ledelsen på Ørestad Gymnasium har revurderet muligheden for at sanktionere udvalgte elevers opførsel under besøget.
- De tilføjer, at der – blandt andet som følge af den anspændte og meget højrøstede situation – ikke har været mulighed for efterfølgende klart at identificere konkrete elever, der råbte skældsord, eller kastede med noget og forhindrede besøgets gennemførelse. På den baggrund har der ikke været grundlag for at sanktionere konkrete elever.
- Bestyrelsen oplyser også, at Ørestad Gymnasium som konsekvens af hændelsesforløbet har iværksat en proces i forhold til at styrke den demokratiske dannelse på gymnasiet.
- Og derefter afslutter styrelsen tilsynssagen.
- Som det fremgår af det materiale, som både er udleveret i forbindelse med aktindsigter og oversendt til Folketinget i forbindelse med besvarelsen af en række udvalgsspørgsmål, blev jeg undervejs *orienteret* om forløbet og styrelsens håndtering af sagen.
- Heller ikke dette er der noget mærkeligt i. Det er almindeligt, at man som ansvarlig minister bliver orienteret om den slags sager.
- Selvom kompetencen til at føre tilsyn er uddelegeret til styrelsen gælder det sædvanlige ministeransvar – og det er nu engang nemmest at være ansvarlig for ting, som man er vidende om.
- Men jeg har *ikke* på noget tidspunkt *krævet*, at noget bestemt skulle ske, og jeg har *heller ikke* på noget tidspunkt *godkendt* styrelsens beslutninger eller handlinger. Jeg er blevet *orienteret*, og der er en væsentlig forskel.
- Der er armlængde i den type sager, og det er alene styrelsen, som den ansvarlige myndighed, der har truffet beslutning om, hvordan sagen skulle håndteres.
- Efter en længere debat i pressen og på de sociale medier om sanktioner, har jeg dog givet den generelle tilkendegivelse, at jeg ikke har noget ønske om en sanktionering af eleverne på Ørestad Gymnasium. Og at styrelsen ikke skal forlange sanktioner på gymnasiet – hvilket styrelsen, som jeg nævnte tidligere, heller ikke har gjort.
- Det var nødvendigt at slå fast, fordi der herskede megen usikkerhed.
- I er i dag meget velkomne til at spørge nærmere ind til forløbet. Det er derfor, vi er her. Det er Folketingets ret. Sådan er demokratiets spilleregler. Og dét er

det centrale i den her sag. Demokratiets spilleregler er den demokratiske dialog.

- Uanset hvordan vi vender og drejer det – så har ingen vundet noget i denne her sag. Og som sagt håber jeg, at eleverne på Ørestad Gymnasium nu kan få ro til at gå til eksamen uden for mediernes søgelys.
- Fordi det er de voksne og ikke de unge, der har ansvaret her. Og jeg vil også gerne tage afstand fra de skældsord, som er blevet brugt om de unge på de sociale medier efter besøget.
- Demokratisk dannelse handler om at fremføre sine argumenter, om at komme til orde, om at respektere fællesskabet – og om at lytte. Det er en kultur og et dannelsesideal.
- Jeg vil til enhver tid forsvare, at det skal være sådan, at enhver undervisningsminister uanset partifarve – og enhver folketingspolitiker – skal kunne gennemføre et besøg på et gymnasium i Danmark. Jeg mener, det er en afgørende præmis, vi bør kunne være enige om.
- Til sidst vil jeg sige, at jeg tror, at meget af den vrede og frustration, der ulmer i denne her sag, handler om de rammevilkår, der er for gymnasierne. Det har mange elever og lærere givet udtryk for. Det er helt fair. Men vi bliver ikke klogere på den debat ved at begrave os i overvejelser om, hvorvidt der blev kastet én, to, tre mønter eller to kapsler – og om hvilke breve, der blev sendt hvornår.
- Gymnasierne er vigtige uddannelsessteder og en afgørende ramme om vigtige ungdomsår. De fortjener, at vi debatterer dem og lytter til hinanden.
- Tak.